

Κεφάλαιο 1 – 6. Κοινωνικοί θεσμοί

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ – Γ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΚΕΡΑΜΕΙΩΝ

Επιμέλεια: Ηλίας Τουμασάτος

Κοινωνικοί Θεσμοί

- Η οικονομία βασίζεται στην ύπαρξη – συμπεριφορά των ατόμων, τα οποία λειτουργούν μέσα σε κοινωνικές οντότητες (θεσμούς)

Οικογένεια

Επιχείρηση

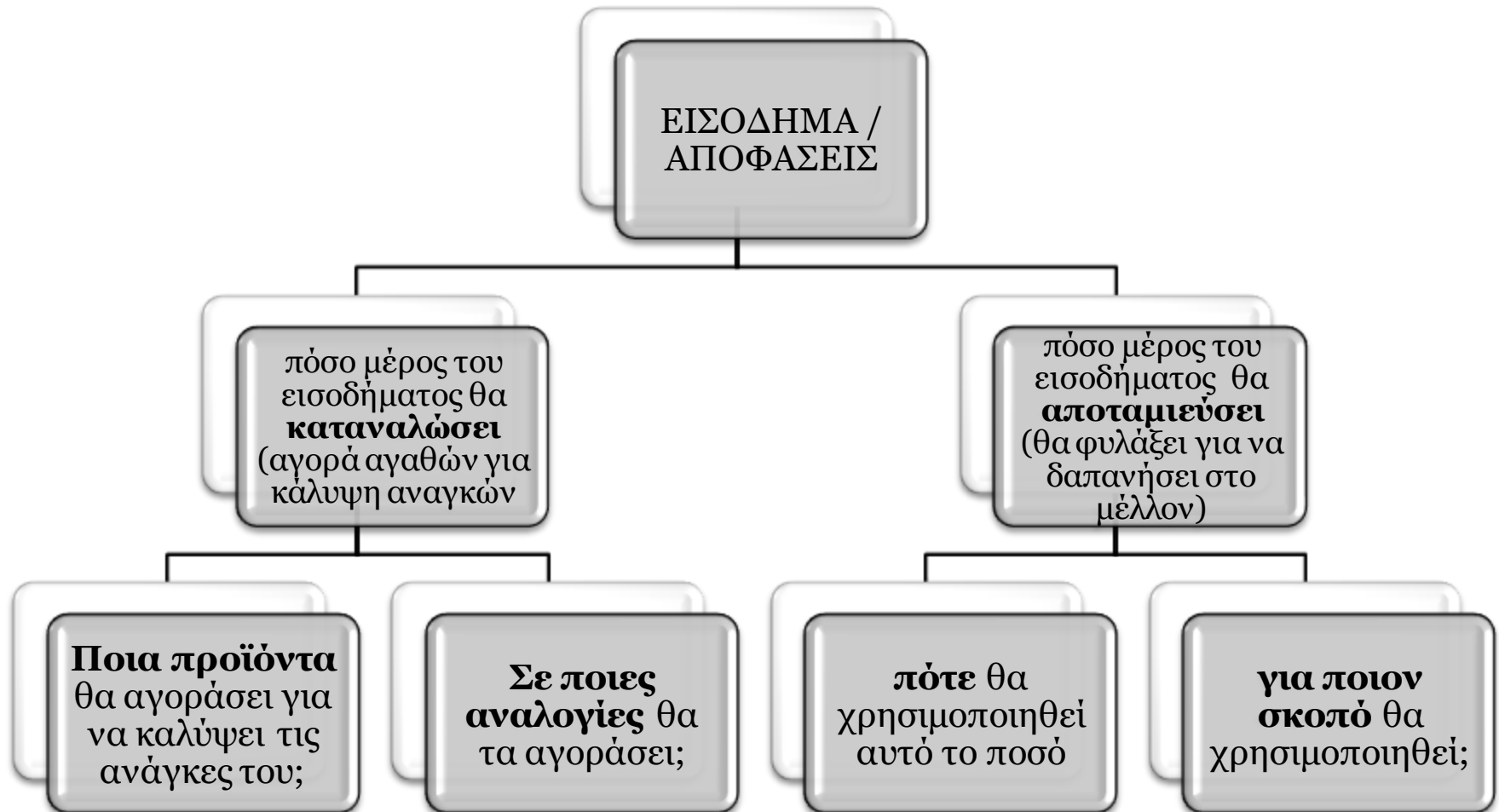
Εργατικό
σωματείο

Κράτος

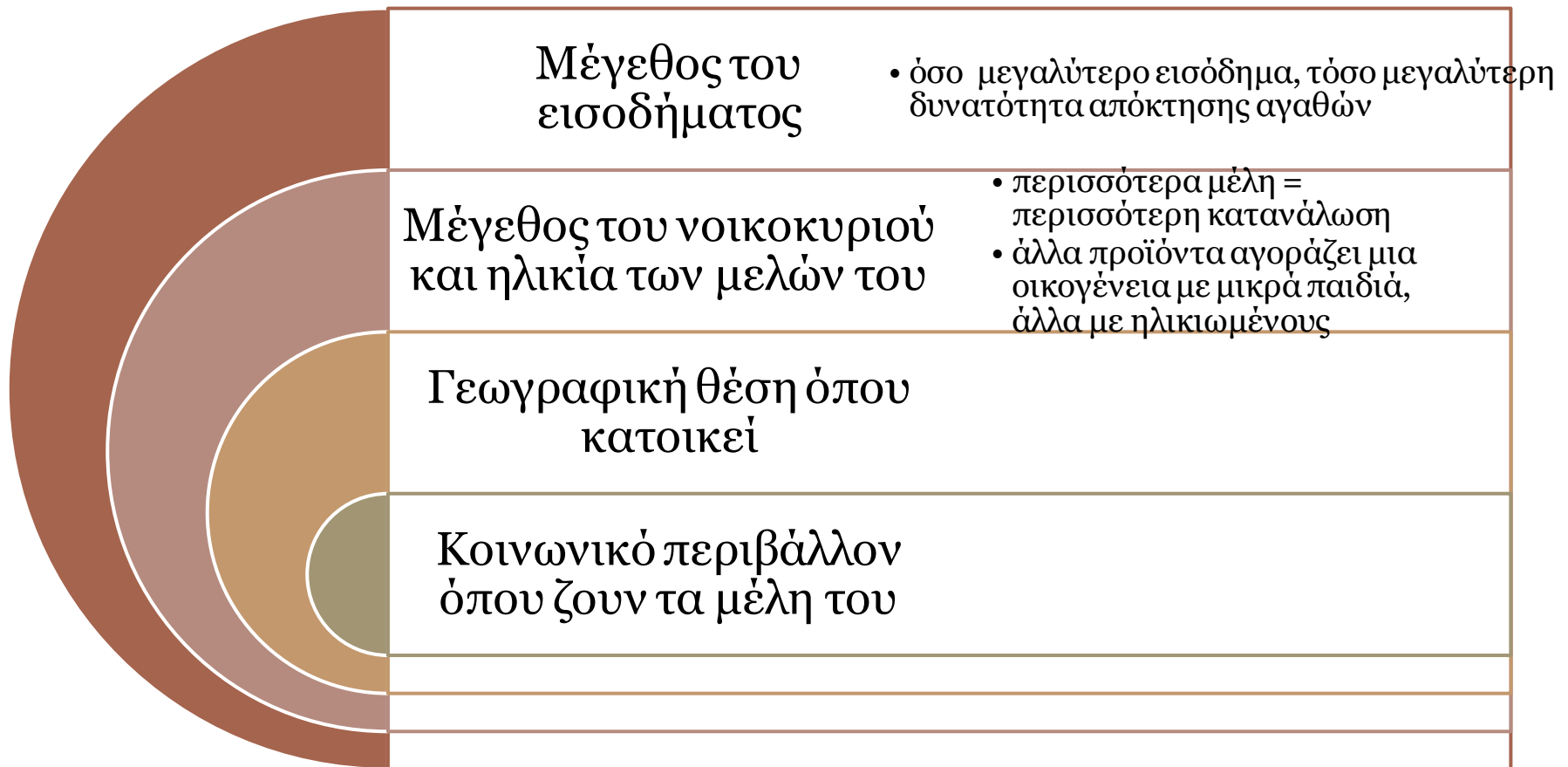
Οικογένεια ή νοικοκυριό

- Συνήθως: Νοικοκυριό = οικογένεια
- Ωστόσο: Νοικοκυριό μπορεί να είναι:
 - *Άτομο που ζει μόνο του*
 - *Οικογένεια που φιλοξενεί κι άλλα άτομα*
 - *Άτομα που συγκατοικούν χωρίς να είναι συγγενείς*
-
- **Νοικοκυριό:** αποτελείται από άτομα που αποφασίζουν από κοινού για τα οικονομικά θέματα
- **Εισόδημα του νοικοκυριού:** Μπορεί να προέρχεται:
 - *Από την περιουσία του (π.χ. είσπραξη ενοικίων από διαμερίσματα)*
 - *Από την εργασία των μελών του (π.χ. μισθός, σύνταξη)*
- Το εισόδημα αυτό βραχυπρόθεσμα δεν μεταβάλλεται σημαντικά (μπορούμε να το θεωρήσουμε σταθερό)

Αποφάσεις που παίρνει το νοικοκυριό για το εισόδημά του:

Παράγοντες που επηρεάζουν αυτές τις αποφάσεις:

Μια διαφορετική απόφαση:

- **ΠΟΙΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΘΑ ΔΟΥΛΕΥΟΥΝ ΓΙΑ ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ;** (το πρόβλημα της προσφοράς εργασίας του νοικοκυριού αρκετά περίπλοκο)

παραδοσιακή
άποψη: Ο
ΑΝΤΡΑΣ
δουλεύει, φέρει
την ευθύνη για
πρόοδο της
οικογένειας

Θα δουλέψει
η γυναίκα;
Και πόσο;

Θα
δουλέψουν
τα παιδιά;
Πότε; Θα
σπουδάσουν;

Ποια είναι η βασική επιδίωξη του νοικοκυριού; (και κριτήριο για τη λήψη αποφάσεων;)

**Η όσο το δυνατόν πληρέστερη
ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ των αναγκών**

**με βάση το δεδομένο Εισόδημα του
νοικοκυριού**

- Παρατηρήσεις:
- Οι αποφάσεις του νοικοκυριού δεν παίρνονται χωριστά, αλλά σε συνδυασμό.
- Μεταξύ των νοικοκυριών υπάρχουν σημαντικές διαφορές.
- (π.χ. κάποια νοικοκυριά ταυτόχρονα αποτελούν και επιχειρήσεις - οικογενειακές επιχειρήσεις – οπότε θα πρέπει να πάρουν κάποιες αποφάσεις με βάση και τις δυο ιδιότητες)

2. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

- **Επιχειρήσεις: Παραγωγικές μονάδες**
- Με διάφορες νομικές μορφές (Α.Ε., Ε.Π.Ε., Ο.Ε.)
- Με διαφορετικό μέγεθος
- Με διαφορετικό αντικείμενο
- Ένα ή περισσότερα άτομα παίρνουν **αποφάσεις** σχετικά με την παραγωγή:

Αποφάσεις της επιχείρησης σχετικά με την παραγωγή

Αποφάσεις

Τί προϊόν θα παράγει;

Σε τί ποσότητες;

Με ποια μέθοδο παραγωγής (ποια τεχνολογία;)

πού θα εγκατασταθεί η επιχείρηση;

σε ποια τιμή θα πουλάει η επιχείρηση;

Αντικειμενικός σκοπός της επιχείρησης

- **Αντικειμενικός σκοπός της επιχείρησης (στον οποίο η επιχείρηση βασίζει τις αποφάσεις της):** Η μεγιστοποίηση του κέρδους = η επίτευξη του μεγαλύτερου δυνατού κέρδους (μεγαλύτερα κέρδη > επιβίωση / ανάπτυξη)

Πώς πετυχαίνει μια επιχείρηση το μεγαλύτερο δυνατό κέρδος;

πώληση όσο των δυνατών μεγαλύτερων ποσοτήτων

πώληση σε όσο το δυνατόν μεγαλύτερη τιμή

παραγωγή στο χαμηλότερο δυνατό κόστος

- Στις μεγάλες επιχειρήσεις [μεγάλα κεφάλαια, πολλοί εργάτες, επιστημονικό προσωπικό: φανερή και προγραμματισμένη η προσπάθεια
- Στις μικρές επιχειρήσεις: μπορεί να μην είναι τόσο συνειδητή και φανερή η προσπάθεια (μπορεί απλώς να ενδιαφέρεται για ορισμένο εισόδημα)

ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΣΩΜΑΤΕΙΟ

- **Εργατικό σωματείο (εργατική ένωση, εργατικό συνδικάτο < syndicate, σύνδικος):** οργανώσεις εργαζομένων. Σκοπός: (α) **προώθηση συμφερόντων** των μελών τους και ειδικότερα (β) **βελτίωση της οικονομικής τους κατάστασης**
- **Ιστορικά:** Τα εργατικά σωματεία δημιουργήθηκαν και αναπτύχθηκαν την εποχή της **βιομηχανικής επανάστασης** (τέλος 18^{ου} αι.)

Πώς ιδρύθηκαν τα εργατικά σωματεία;

Ο αγροτικός
πληθυσμός
μετακινείται μαζικά
προς τις
βιομηχανικές
περιοχές

Δημιουργείται η
εργατική τάξη που
δουλεύει στις
βιομηχανίες με
πηγή εισοδήματος
τον μισθό τους

Η ανασφάλεια, ο
φόβος της
απόλυσης, η
αδυναμία απέναντι
στον εργοδότη που
επιβάλλει τους
όρους του) οδηγούν
στη δημιουργία των
πρώτων εργατικών
σωματείων

Οργανωμένοι σε
σωματεία οι
εργάτες μπορούν να
διαπραγματευτούν
με τον εργοδότη για
να εξασφαλίσουν
καλύτερους όρους
απασχόλησης

Εργατικά σωματεία

- Αντιστάθμισμα στην οικονομική δύναμη του εργοδότη
- Αποτέλεσμα της αδύναμης θέσης των εργαζομένων απέναντι στον εργοδότη
- Συνειδητοποίηση των πλεονεκτημάτων που μπορούν να έχουν ενεργώντας συλλογικά

4. ΚΡΑΤΟΣ

- Η ισχυρότερη συλλογική οντότητα. Η συμπεριφορά του επηρεάζει:
- (Α) την οικονομική ζωή της χώρας
- (Β) τις αποφάσεις επιχειρήσεων / νοικοκυριών

ΠΡΟΣΟΧΗ: Αφαιρείται η τελευταία παράγραφος της ενότητας της σελ. 15
«Μπορεί όμως να τονιστεί από τώρα ... καθεστώς, που το ίδιο το κράτος εκφράζει»

ΚΡΑΤΟΣ

Παρέμβαση του κράτους

Στις επιχειρήσεις:

- Επιβολή φορολογίας
- Διευκολύνσεις

Στα νοικοκυριά:

- Επιβολή φόρων
- παροχή επιδομάτων
- παροχή αγαθών στους πολίτες

Παραγωγικές λειτουργίες του κράτους για δωρεάν παροχή αγαθών:

- προστασία, παιδεία, περίθαλψη